

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған ұлттық ойындар

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173254/>**Алтынбекова Фатима Зұлхарнайқызы****Лауазымы: тәрбиеші****Астана қаласы****38''Шаттық'балабақшасы**

Кіріспе: Мектеп жасына дейінгі балалар үшін ұлттық ойындар өте маңызды рөл атқарады. Олар тек қана көңіл көтеру мен демалыс көзі емес, сонымен қатар балалардың дене және психикалық дамуына әсер етеді. Ұлттық ойындар халқымыздың мәдениеті мен дәстүрлерін, рухани құндылықтарын балаларға танытып, тәрбиелеу үшін таптырмас құрал болып табылады. Бұл мақалада мектеп жасына дейінгі балаларға арналған ұлттық ойындардың тәрбиелік мәні мен маңызы туралы сөз қозғалады.

1. Ұлттық ойындардың маңызы

Ұлттық ойындар – халқымыздың ғасырлар бойы жинақтаған тәжірибесі мен мәдениетінің бір бөлігі. Олардың негізінде балалардың дене күшін, ептілігін, жылдамдығын, ойлау қабілетін дамытуға бағытталған тапсырмалар мен жаттығулар жатыр. Ұлттық ойындар балалардың ұлттық санасын қалыптастырып, олардың өз елінің мәдениеті мен тарихына деген қызығушылығын арттырады.

2. Ұлттық ойындардың түрлері

3. **Сақина салу** – топпен ойнайтын ойын, оның мақсаты сақинаны дәл жерге тастап, белгілі бір белгіленген жерге салу.

4. Арқан тарту

Арқан тарту – балалардың күшін, төзімділігін және бірлігін дамытуға арналған ойын. Бұл ойын екі топ арасында өткізіледі. Балалар арқанды екіге бөліп тартады. Топтардың күші мен үйлесімділігі маңызды. Арқан тарту ойынның барысында балалар бір-біріне

көмек көрсетіп, ұйымшылдықты үйренеді.

3. «Асық ату» Бұл ойын балалардың көз жаттығуларын және дәлдік қабілетін дамытады. Асықтар әртүрлі қашықтыққа ату арқылы баланың белсенділігін арттырады. Сонымен қатар, бұл ойын кезінде балалар бір-біріне көмектесіп, ұжымдық жұмыстарды орындайды.

4. **«Соқыр теке»** Бұл ойын баланың есту, сезіну, бағдарлау қабілеттерін дамытады. Баланың көзі байланған кезде текенің немесе басқа да тапсырмаларды орындауға тырысқан кезде ақыл-ойы мен дене қимылдарын үйлестіру қабілеті жақсарады.

3. Ұлттық ойындардың балалардың дамуына әсері

Ұлттық ойындар мектеп жасына дейінгі балалардың денсаулығына, физикалық және психикалық дамуына оң әсер етеді. Олар:

- **Дене дамуы:** Ұлттық ойындар балалардың бұлшықет күшін, координациясын, ептілігін жақсартады. Көптеген ойындар балалардың қозғалу белсенділігін арттырады.
- **Интеллектуалды даму:** Ойын барысында балалар логикалық ойлау, стратегия құру, проблемаларды шешу дағдыларын дамытады.
- **Тәрбиелік мәні:** Ұлттық ойындар балаларға достық, әділдік, ұйымшылдық сияқты моральдық құндылықтарды үйретеді. Олар бір-біріне көмек көрсетуді, топпен жұмыс істеуді үйренеді.
- **Эмоционалдық даму:** Ойындар баланың эмоцияларын реттеп, оларды дұрыс бағытта дамытуға ықпал етеді. Балалар ойын барысында қуаныш пен бақытты сезінеді.

Ұлттық ойындардың маңызы

Ұлттық ойындардың маңызы өте үлкен. Олар тек көңіл көтеру құралы ғана емес, адамның рухани және физикалық дамуына ықпал етеді. Осы ойындардың маңызын бірнеше аспектілер бойынша түсіндіруге болады:

1. **Денсаулықты сақтау** – көптеген ұлттық ойындар физикалық белсенділікті қажет етеді. Мысалы, көкпар, бәйге сияқты ойындар адамның күш-қуатын арттырып, дене бітімін нығайтуға көмектеседі.
2. **Ақыл-ойды дамыту** – тоғызқұмалақ, асық ойындары сияқты стратегиялық ойлауды талап ететін ойындар балалардың логикалық ойлау қабілетін дамытады.

3. **Қоғамдық байланыстарды нығайту** – ұлттық ойындар адамдар арасындағы қарым-қатынасты нығайтып, ұжымдық жұмыстарды жетілдіруге көмектеседі. Олар ұжымдық рухты қалыптастырып, достық пен өзара түсіністікке негізделген әлеуметтік орта қалыптастырады.
4. **Тәрбиелік мәні** – ұлттық ойындар арқылы ұрпақтар арасындағы байланыс, ұлттық дәстүрлерді сақтау және ұлттың мәдениетін дәріптеу жүзеге асады. Бұл ойындар халқымыздың ертедегі өмір салтын, оның мәнін танытуға қызмет етеді.
5. **Ұлттық идентичность** – ұлттық ойындар халқымыздың өзіндік ерекшелігін танытады. Ойындар арқылы балалар ұлттық мәдениетті, салт-дәстүрлерді үйренеді, өз ұлтына деген сүйіспеншілікті арттырады.
6. **Жеке тұлға қалыптастыру** – ұлттық ойындарда қатысушылардың ерік-жігері, табандылығы, батылдығы, шыдамдылығы сынақтан өтеді. Бұл қасиеттер жас ұрпаққа тұлға ретінде қалыптасуға, қиындықтарға төтеп беруге көмектеседі.

Ұлттық ойындарды балабақшада қолданудың әдістемелік тәсілдері.

Балабақшадағы тәрбиешілер ұлттық ойындарды тиімді қолдану үшін бірнеше әдістемелік тәсілдерге сүйенеді:

- **Ойынның мазмұнын түсіндіру.** Әрбір ұлттық ойынның мәнін, оның тарихын және ережелерін түсіндіру балалардың ойынға қызығушылығын арттырады.
- **Ойындарды әртүрлі жағдайларда ұйымдастыру.** Балабақшада ұлттық ойындарды ұйымдастыру кезінде балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес бөлшектеп, күрделендіріп жүргізу керек.
- **Құрал-жабдықтарды пайдалану.** Кейбір ұлттық ойындарды ойнату үшін арнайы құралдар мен материалдар қажет. Мысалы, асықтар, арқан, орамалдар және т.б.

Қорытынды

Ұлттық ойындар – мектеп жасына дейінгі балалардың дене және психикалық дамуына маңызды әсер ететін құрал. Олар балалардың денсаулығын нығайтып, ой-өрісін кеңейтеді, рухани құндылықтар мен мәдени дәстүрлерге деген қызығушылығын арттырады. Әрбір бала өз халқынан нәр алып, ұлттық ойындарды ойнай отырып, ұлттың тарихы мен мәдениеті туралы тереңірек түсінік алады. Ұлттық ойындарды балабақшада қолдану — тек қана балаларды дене шынықтыруға баулып қоймай, олардың ақыл-ойын, әлеуметтік дағдыларын, ұлттық мәдениетке деген сүйіспеншіліктерін арттыруға да ықпал етеді. Ұлттық ойындарды насихаттау арқылы болашақ ұрпаққа рухани байлық пен ұлттық тәрбиені жеткізуге болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бисенбаева Ж.С. Мектепке дейінгі бала тәрбиесіне арналған ұлттық ойындар. 2014ж.
2. Интернет желісі.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі
© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.